

Aalto University
School of Electrical
Engineering

Rakennusautomaatio

*Heikki Ihasalo, työelämäprofessori, älyrakennusten teknologiat ja palvelut
ELEC-C8203 - Automaatiojärjestelmät 2*

Osaamistavoitteet

Luennon jälkeen osaat

- **Selittää rakennusautomaation tarkoituksen**
- **Tunnistaa sisäilman olosuhteiden hallintaan liittyvät keskeisimmät komponentit**
- **Rakentaa yksinkertaisia säätötoimintoja**
- **Listata rakennusautomaation trendejä**

Luennon sisältö

- **Rakennusautomaatio määritelmä ja järjestelmärakenne**
- **Lämmitys- ja ilmanvaihtoprosessit sekä huonesäädöt**
- **Alan tulevaisuuden trendejä**
- **Jatkokursseja**

Kiinteistöala ja rakennusautomaatio lukuina

- **Suomessa**
  - Kiinteistöala 60% ja n. 500 mrd. € kansallisvarallisuudesta
  - Rakennukset 40% energian loppukäytöstä
- **Länsimaissa 90 % ajasta vietetään sisätiloissa**
- **Globaalit rakennusautomaatiomarkkinat n. 60 mrd. \$**

Määritelmät

- **Rakennusautomaatiolla luodaan hyvä sisäilmasto ja hallitaan kiinteistön energiankäyttöä**
- **Lämmitys-, ilmanvaihto- ja jäähdytysjärjestelmien ohjaus**
- **Muita vastaavia nimiä**
  - Kiinteistöautomaatio - kiinteistö voi käsittää useita rakennuksia
  - Kotiautomaatio - omakotitalojen ohjausjärjestelmä
  - Kiinteistönhallintajärjestelmä – ohjataan muutakin talotekniikkaa kuin lämmitys-, ilmanvaihto- ja jäähdytysjärjestelmiä

Rakennusautomaatiojärjestelmän rakenne

Hallintataso

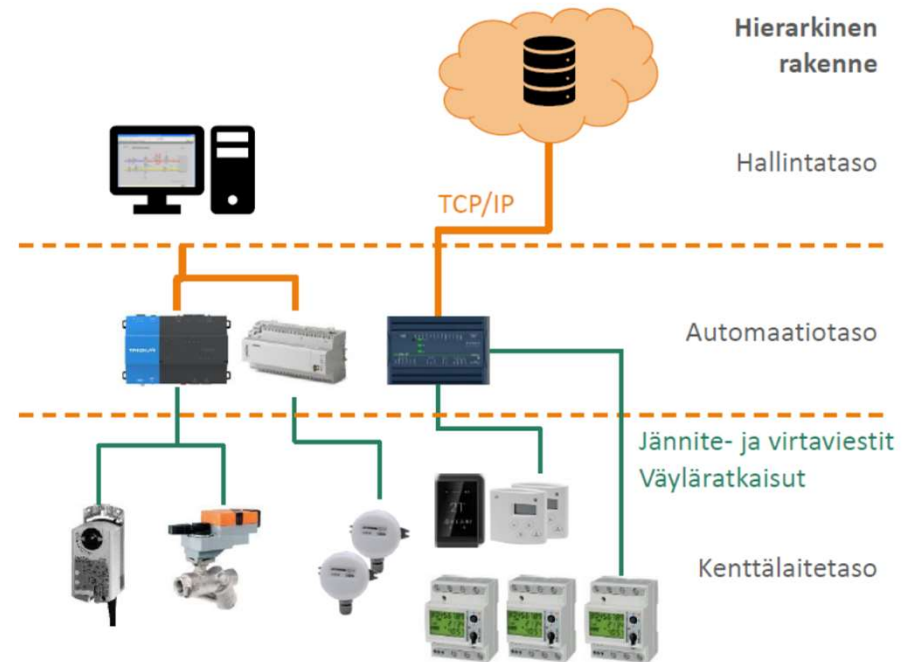
- Valvomo-PC tai pilvivalvomo

Automaatiotaso

- Prosessoriyksiköt
- I/O-moduulit
- Alakeskuspäätteet

Kenttälaitteet

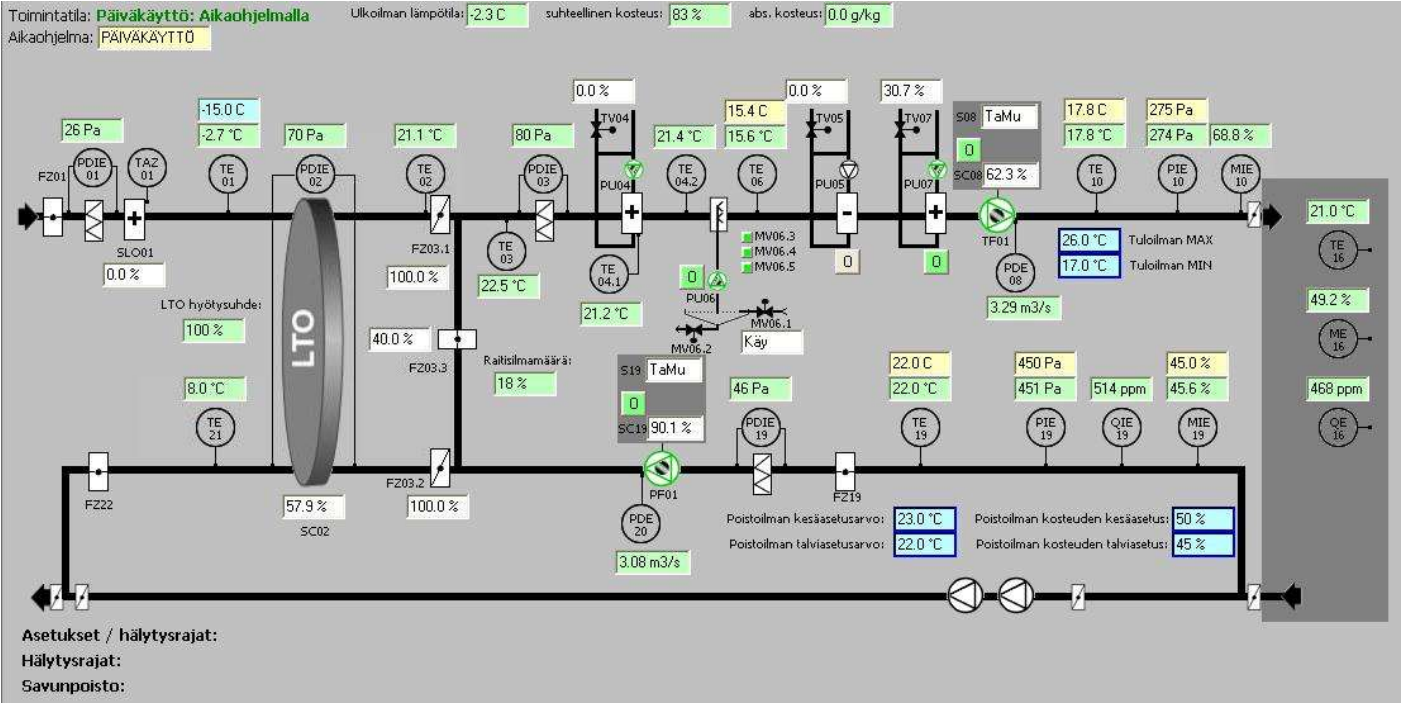
- Anturit
- Toimilaitteet
- Kenttäväylät

Rakennusautomaation komponenttaja

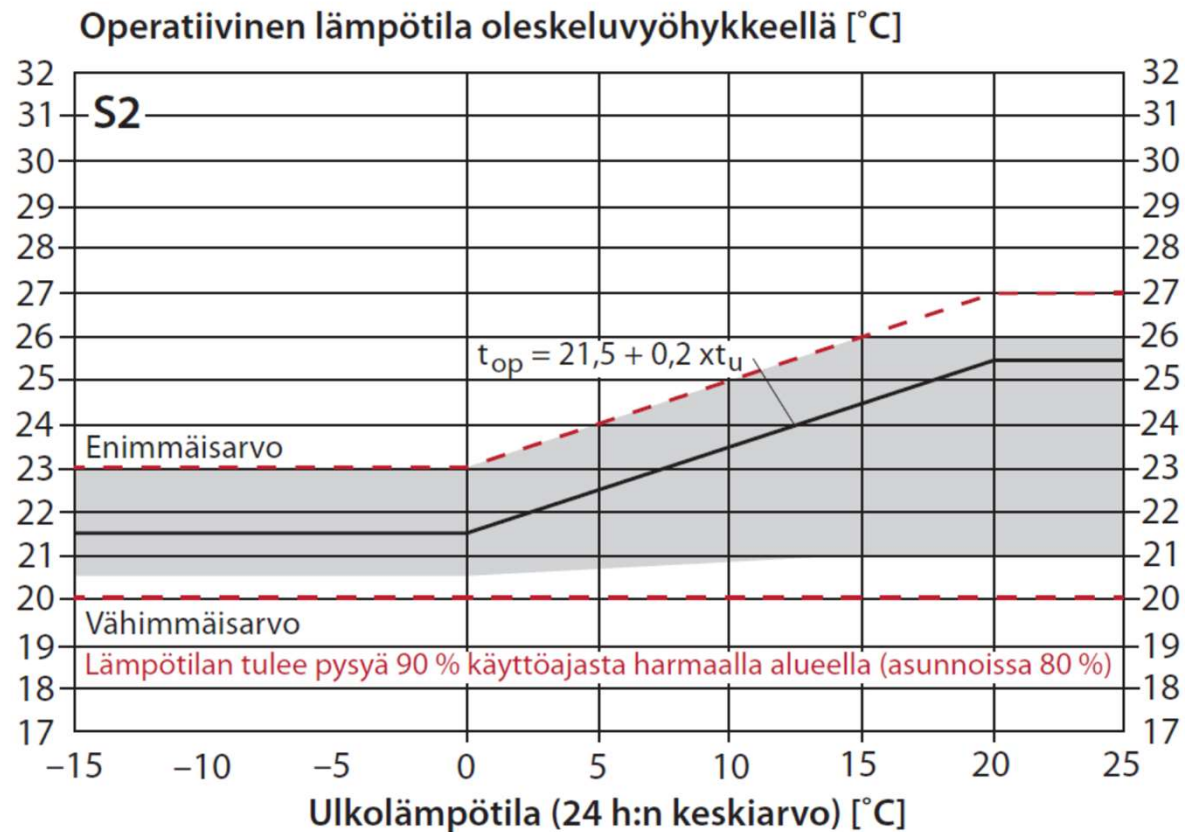
Valvomo

Hyvä sisäilmasto

Aalto University
School of Electrical
Engineering

Lämmitys

Vesikiertoinen patterilämmitys

Vesikiertoinen patterilämmitys

Lämmönjakokeskus

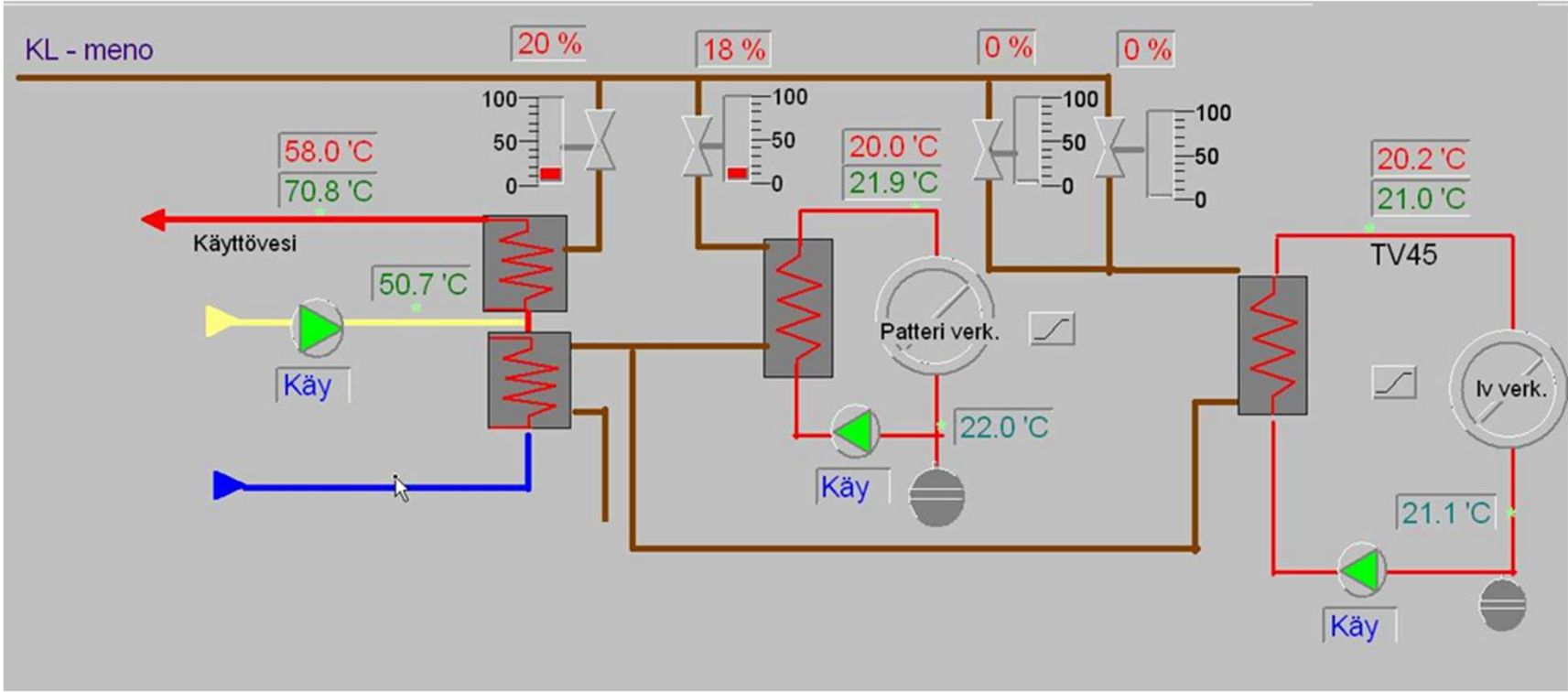
(Lähde: Ecomatic)

Radiaattori

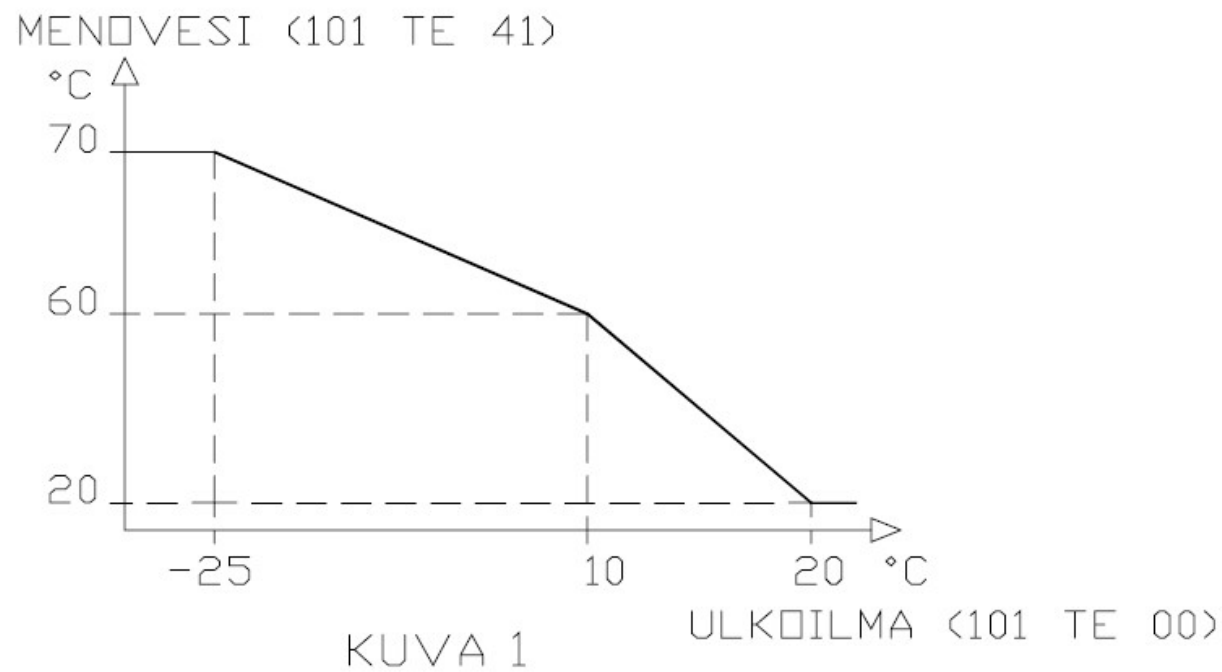

(Lähde: Stravent)

Automaation prosessikaavio

Lämmityksen säätö - ulkolämpötila kompensointi

Kulutusjousto

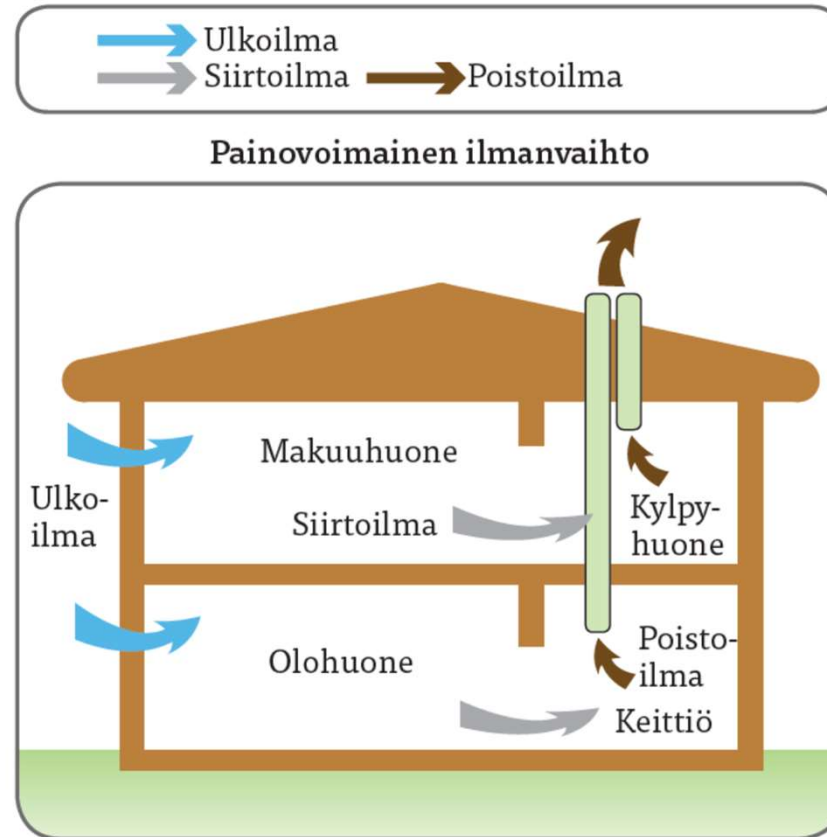

Aalto University
School of Electrical
Engineering

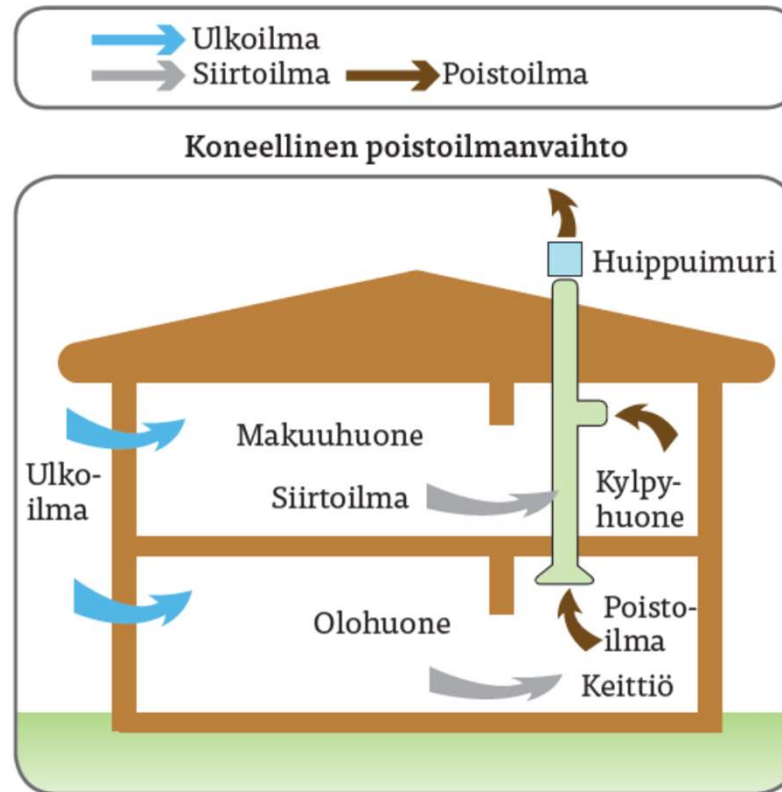
Ilmanvaihto

Painovoimainen ilmanvaihto

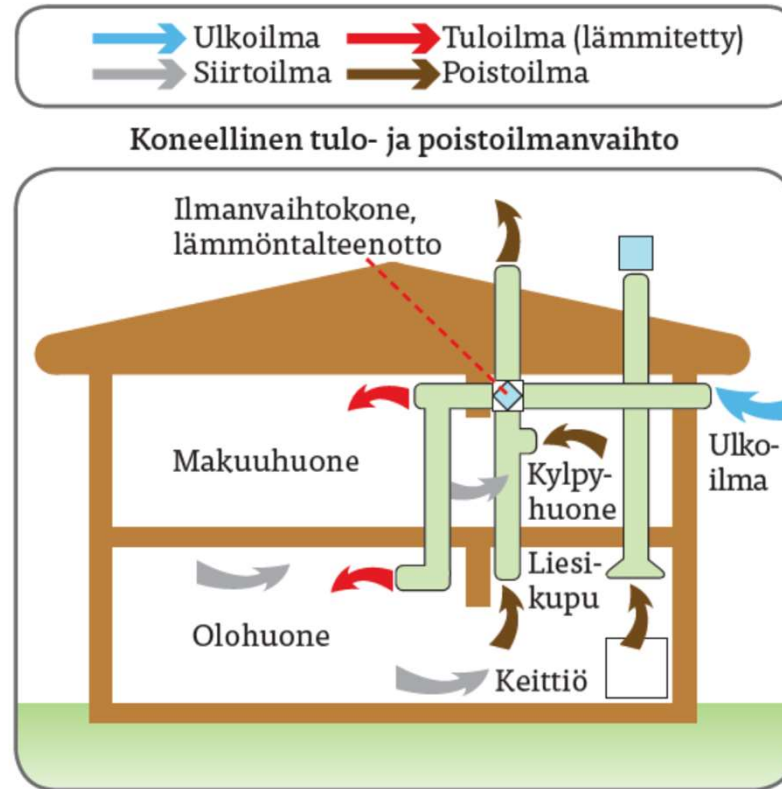
(Lähde: Opas ilmanvaihdosta, <https://www.hometalkoot.fi/file/15934.pdf>)

Koneellinen poistoilmanvaihto

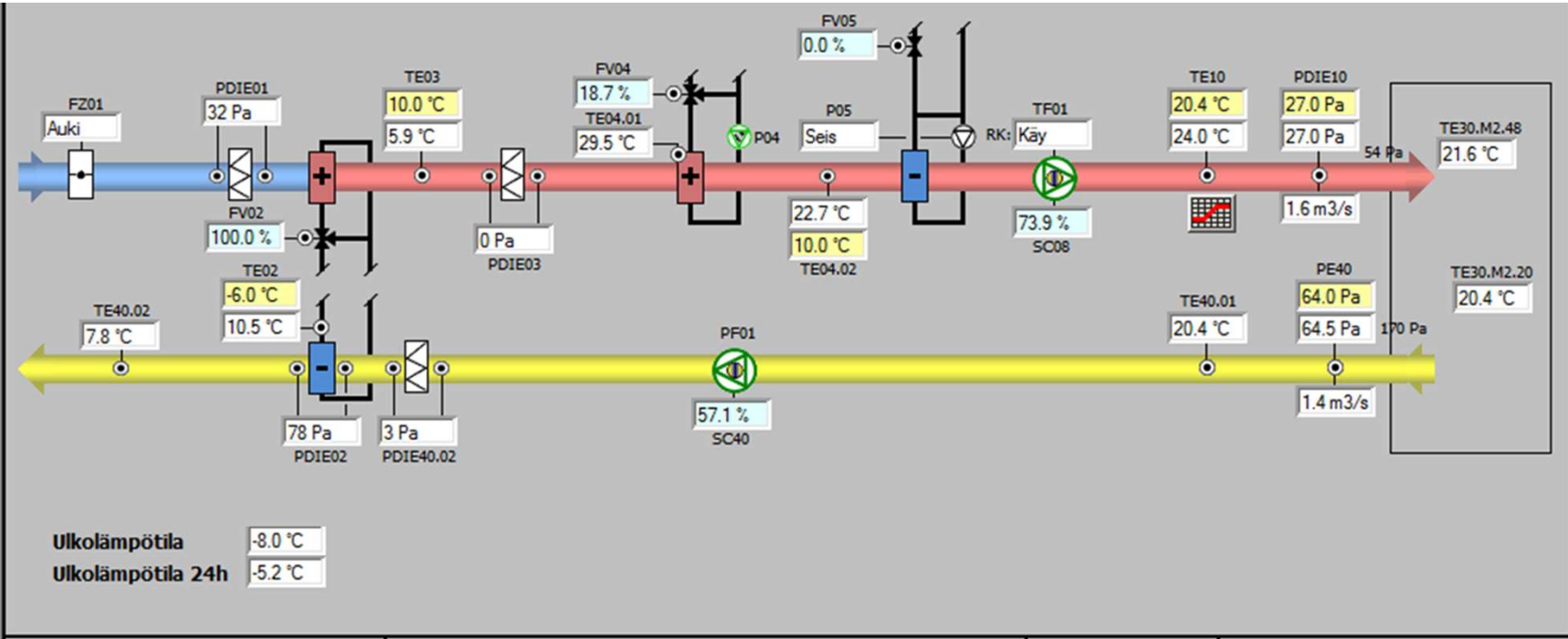
(Lähde: Opas ilmanvaihdosta, <https://www.hometalkoot.fi/file/15934.pdf>)

Koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihto

(Lähde: Opas ilmanvaihdosta, <https://www.hometalkoot.fi/file/15934.pdf>)

Automaation prosessikaavio

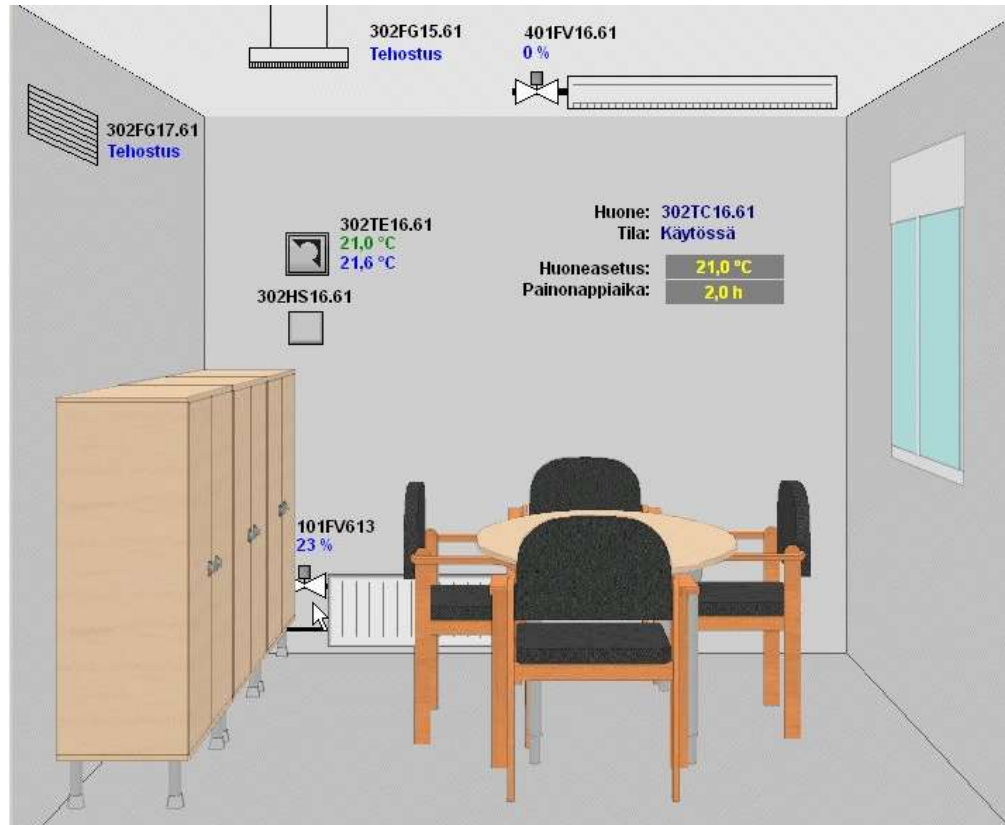

Aalto University
School of Electrical
Engineering

Huoneratkaisut

Automaation huonekuva

Komponentteja

Jäähdytyspalkki

(Lähde: Fläkt Woods)

Säätöpelti

(Lähde: Swegon)

Komponentteja

Termostaatti

(Lähde: Produa)

Lisäaikakytkin

(Lähde: Produa)

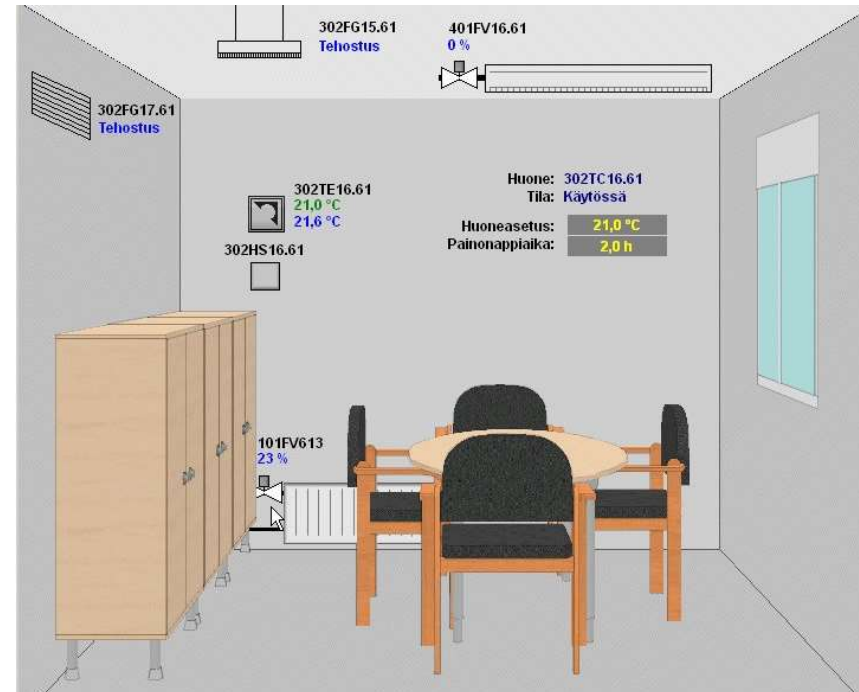
Läsnäoloanturi

(Lähde: Argus)

Huonesäädöt

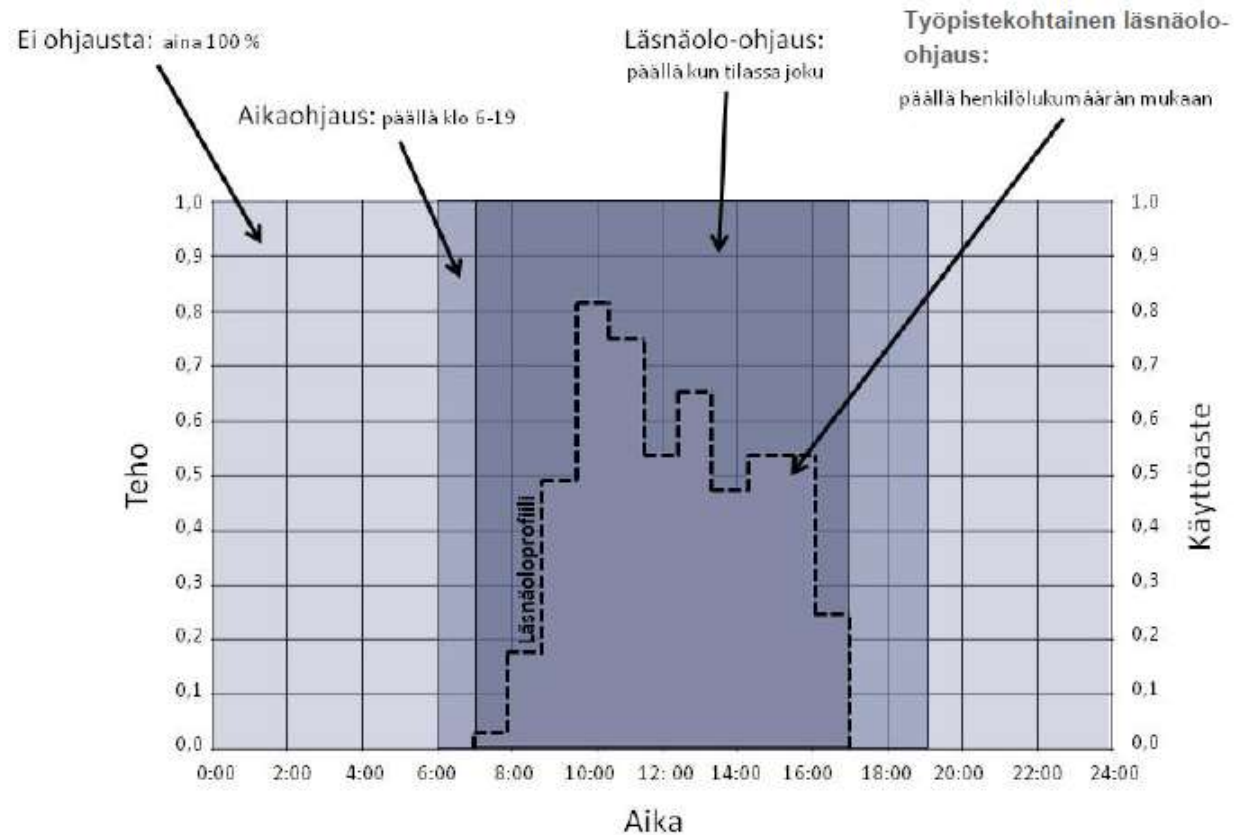
- Suunnittele huonetason olosuhteiden hallinta
- Mitä toimintoja kun tila tyhjä/käytössä?
- Mitä tapahtuu kun lämpötila liian kylmä/kuuma?
- Käytettävissä
  - Jäähdytyspalkki
  - Radiaattori
  - Ilmanvaihdon säätöpellit
  - Huonetermostaatti + lämpötila-anturi
  - Lisäaikakytkin
  - Läsnaöloanturi

Tyypillisimpiä säätöjä

- **ON – OFF**
- **Aikaohjelma**
- **Kompensoitu (ulkoilma, poistoilma)**
- **Tarpeenmukainen**
  - Läsäolo
  - TE, CO₂, CO, %RH
  - Säätölaite
- **Energianhinta**

Tarpeenmukainen ohjaus

Rakennusautomaatio vs. prosessiautomaatio

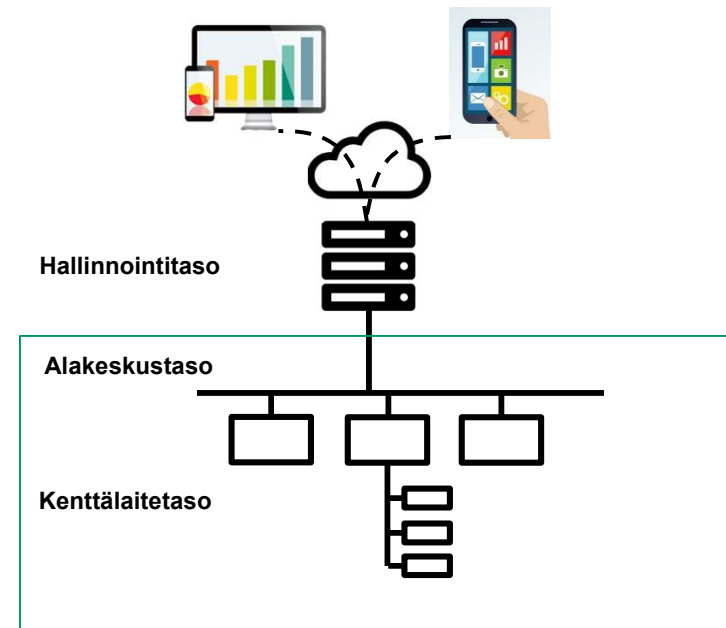
- Kiinteistöalan toteutukset pieniä ja kustannustehokkaita
- Edullisemmat komponentit
- Vähemmän antureita
- Prosessit hitaampia ja käytettävyys sekä luotettavuus ei yhtä tärkeää → erilaiset prosessorit ja väylät käytössä
- Erilaiset urakointitavat

Rakennusautomaation trendejä

- **Integraatiot**
- **Langattomat anturit**
- **Data-analytiikka**
- **Digitaalinen kaksonen**
- **Älykkyyden hajautuminen**
- **Rakennusautomaatioista älyrakennukseen**

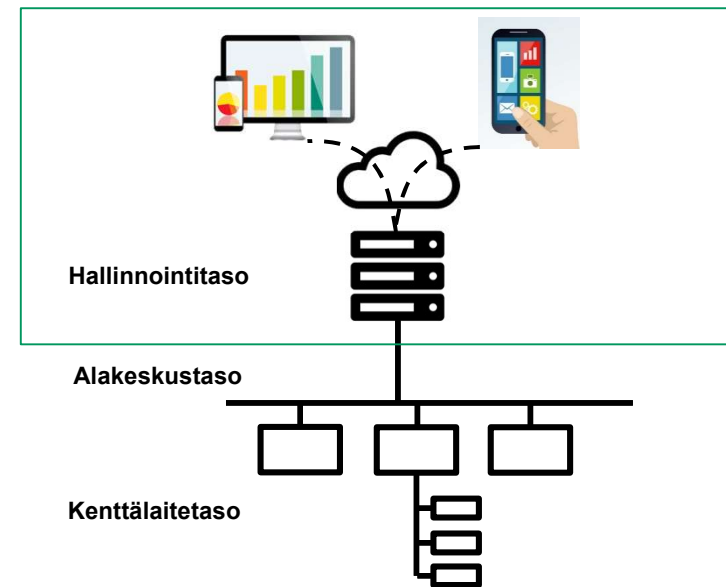
Horisontaalinen integraatio

- Talotekniikan integroiminen
- Integraatiot tyypillisesti automaation alemmilla tasoilla
- Tekniikoita Bacnet, Modbus, KNX, M-Bus, DALI
- Mahdollistaa
  - TATE yhteinen käyttöliittymä huollolle
  - Uusia toiminnallisuuksia

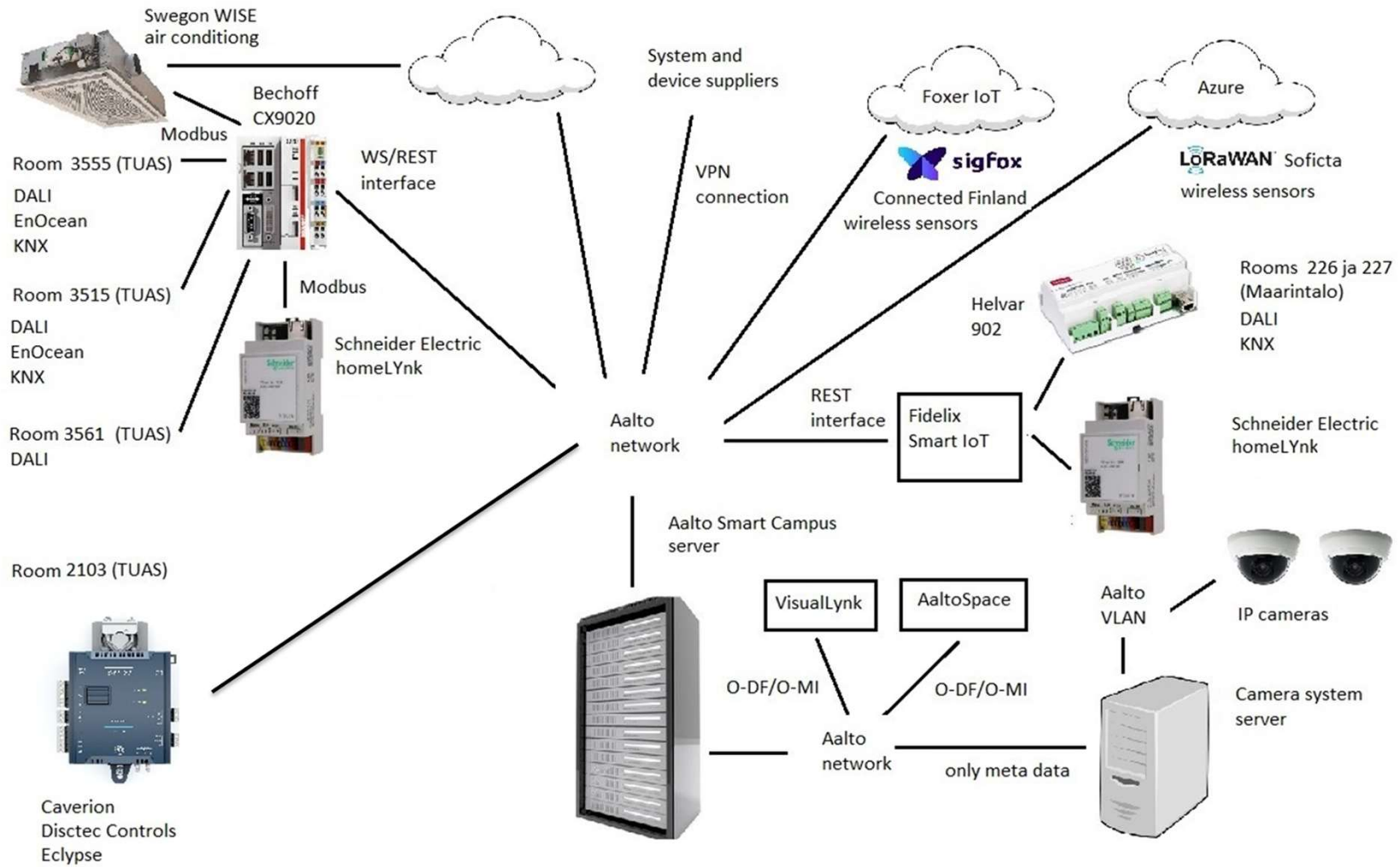

Vertikaalinen integraatio

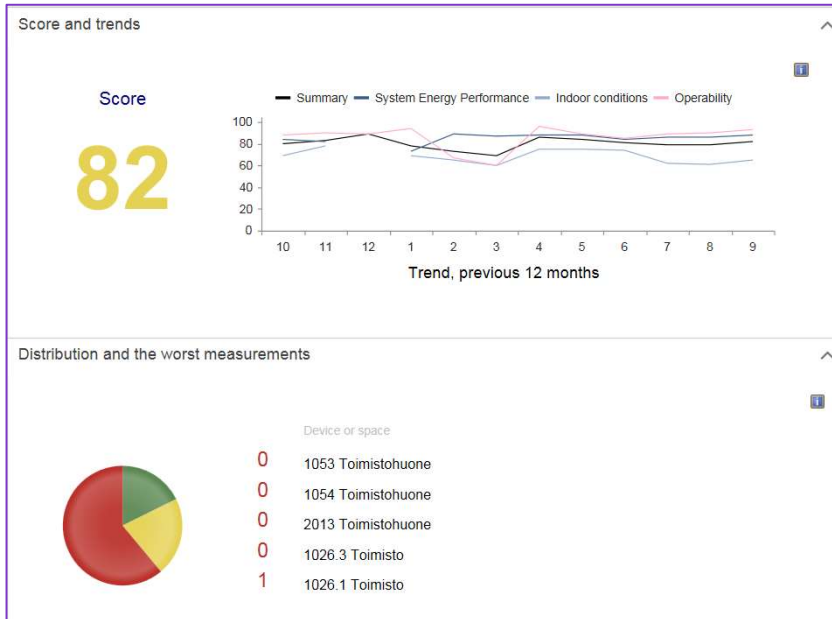
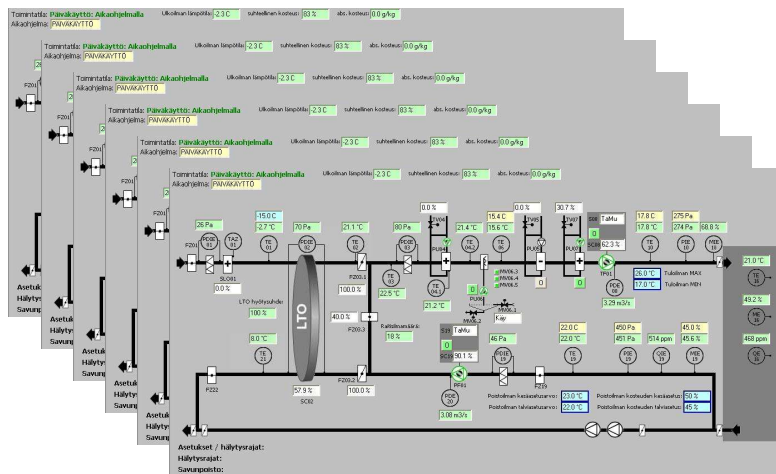
- Talotekniikan ja IT-järjestelmien integraatio
- Integraatiot tyypillisesti automaation ylemmillä tasoilla
- Tekniikoita REST API, Webservice, Bacnet/WS, KNX/WS, Obix
- Mahdollistaa
  - TATE data muiden järjestelmien käyttöön
  - Data-analytiikka
  - Uudet käyttöliittymät tilojen käyttäjille

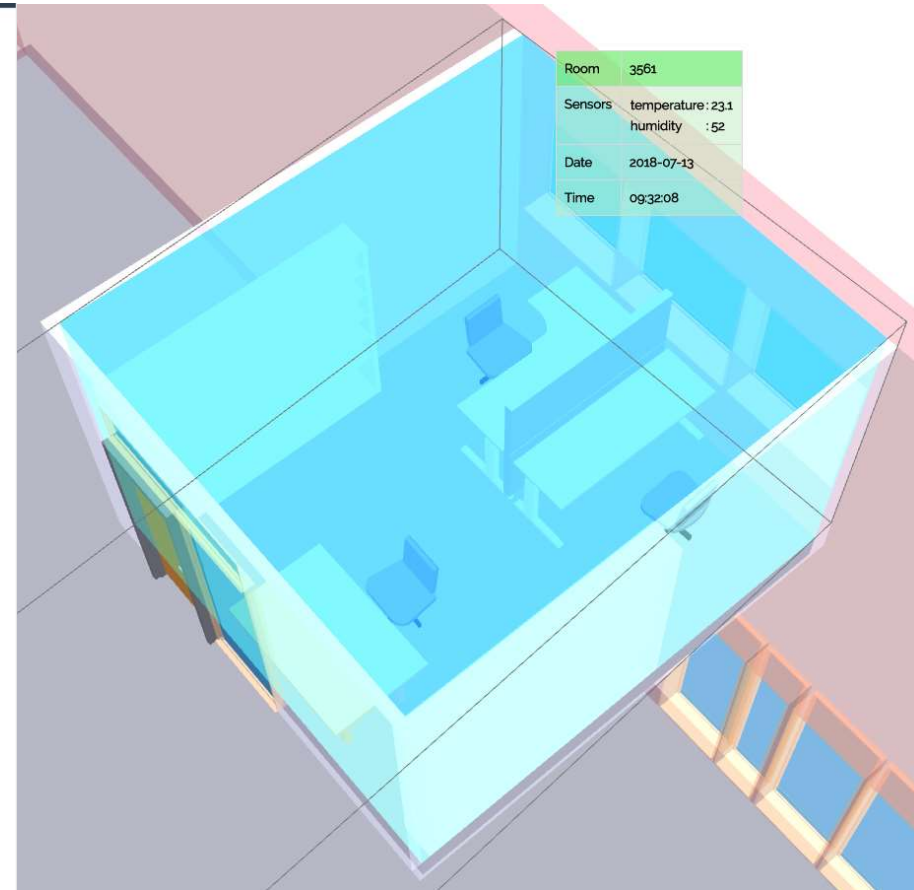
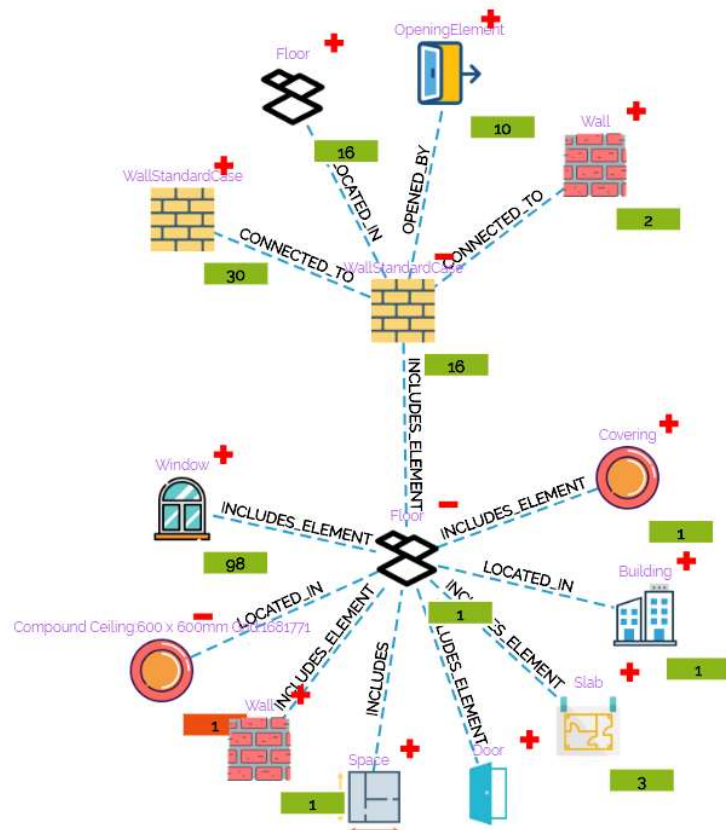

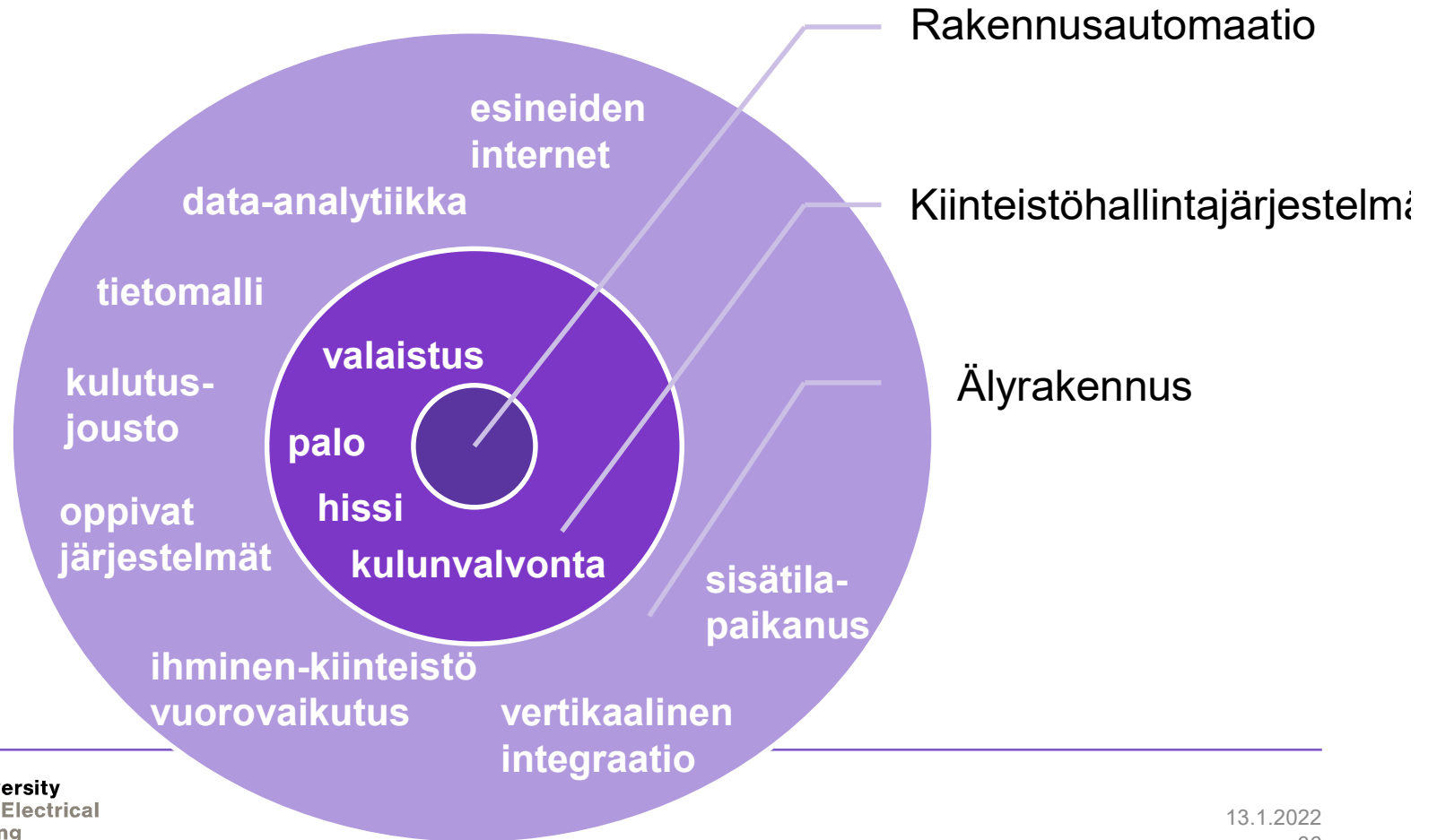
Data-analytiikka

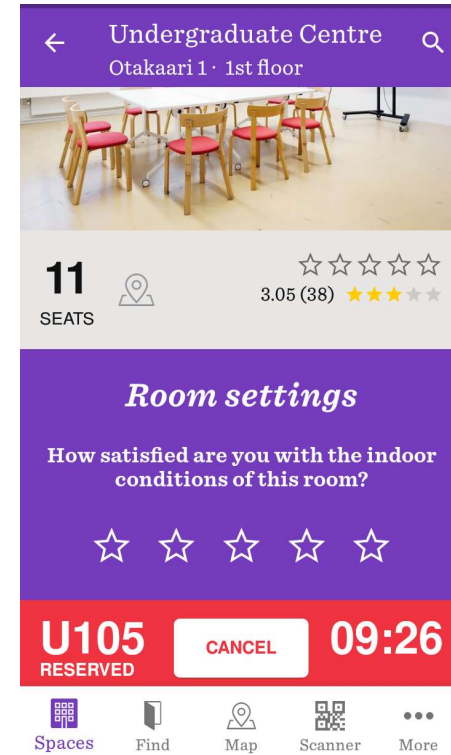
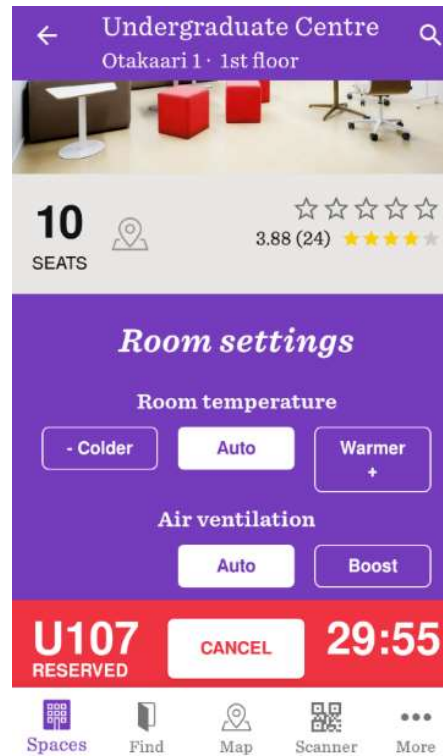
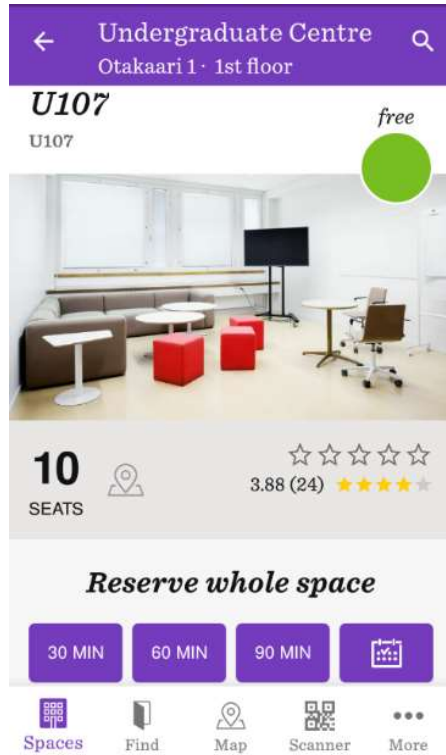
Digitaalinen kaksonen

Älyrakennukset

Uudet käyttöliittymät

Uudet käyttöliittymät

Master's Programme in Automation and Electrical Engineering, Smart living environment study path

Core courses: 15 ECTS

CIV-E3040	Indoor Environment Technology	5	I
-----------	-------------------------------	---	---

ELEC-E8124	Intelligent Buildings	5	II
------------	-----------------------	---	----

Recommended optional courses:

EEN-E4001	Comfortable and Healthy Indoor Environments	5	III
-----------	---	---	-----

ELEC-E7851	Computational User Interface Design	5	II
------------	-------------------------------------	---	----

ELEC-E8101	Digital and Optimal Control	5	I-II
------------	-----------------------------	---	------

ELEC-E8102	Distributed and Intelligent Automation Systems P	5	I-II
------------	--	---	------

EEN-E4004	Fundamentals of HVAC Design	5	IV-V
-----------	-----------------------------	---	------

ELEC-E8701	Lighting Technologies and Applications	5	IV-V
------------	--	---	------

ELEC-E8700	Principles and fundamentals of lighting	5	I-II
------------	---	---	------

ELEC-E8702	Rakennussähköistys (Electrical Installations in Buildings)	5	III-IV
------------	--	---	--------

EEN-E4005	Sustainable Building Energy Systems	5	V
-----------	-------------------------------------	---	---